

VERENIGING HOFWIJCK
jaarslag 2015
HUYGENS' HOFWIJCK

Het Nieuwe Hofwijck

Voltooid!

Inleiding

2015 is voor Hofwijck een bijzonder jaar. De ijskelder van de buitenplaats wordt gerestaureerd en op 30 april feestelijk gepresenteerd. Op 26 november opent onze ambassadeur André Kuipers onder grote belangstelling het nieuwe entreegebouw met daarin de kassa, een winkel, een tearoom en een prachtige vergaderlocatie voor externe verhuur. Het bestaande poortgebouw met de nieuwe moderne paviljoenaanbouw is het visitekaartje van de buitenplaats. Tegelijkertijd wordt het boek over Hofwijck en de vernieuwde website gepresenteerd. Ook wordt de naam Huygensmuseum Hofwijck gewijzigd in Huygens' Hofwijck.

2015 vormt daarmee een sleuteljaar in de vernieuwing en omvorming van de buitenplaats Hofwijck die in 2011 met de komst van directeuren Janelle Moerman en Peter van der Ploeg is ingezet.

In dit jaarverslag blikken we uitvoerig terug op het omvormingsproces in de afgelopen jaren en de keuzes die zijn gemaakt. De directie van Hofwijck heeft voor de vernieuwing van de buitenplaats in de afgelopen jaren ruim één miljoen euro binnengehaald van fondsen, overheden, sponsors en particulieren. Directie en bestuur danken alle gulle gevers zeer hartelijk voor de onmisbare financiële steun. In dit verslag treft u de namen aan van de fondsen, overheden, sponsors die een bijdrage hebben geleverd.

Hofwijck is toekomstbestendig gemaakt maar er zal de komende jaren hard moeten worden gewerkt om de positie van Hofwijck verder te versterken en meer bezoekers te trekken. Ook

de exploitatie blijft een punt van zorg waarover we blijvend met de gemeente Leidschendam-Voorburg in gesprek zijn. Dat heeft in 2015 geresulteerd in een incidentele extra bijdrage voor Hofwijck voor onder meer de exploitatie.

Maar er is meer in 2015. De restauratie van de ijskelder wordt gevolgd door de tentoonstelling *Ijskoud! Constantijn's ijskelder*. In december presenteert Hofwijck in het kader van *Kerst op Hofwijck* een tentoonstelling over de toverlantaarn, een uitvinding van Christiaan Huygens. Daarnaast organiseert Hofwijck, net als in voorgaande jaren, de zondagochtendconcerten, Museumjeugduniversiteitcolleges, HOVO-lezingen, familieworkshops, rondleidingen, high tea's en ontvangen onze educatievrijwilligers weer honderden leerlingen uit het basis- en middelbaar onderwijs.

Onze huis- en tuinvrijwilligers hebben zich ook dit jaar weer enthousiast ingezet voor Hofwijck. Zij draaien kassadiensten, zijn gastheer, gastvrouw, zitten in de winkelcommissie, verzorgen cateringactiviteiten, rondleidingen, opknappwerkzaamheden en educatielessen en programmeren de concerten.

Er is in 2015 veel media-aandacht voor Hofwijck. Zo staat er na de opening van het nieuwe entreegebouw een paginagroot artikel in NRC en NRC Next. Ook is er aandacht voor Hofwijck in andere landelijke kranten, tijdschriften, regionale kranten, op de radio, televisie en internet.

2015 was een mooi jaar!

Het nieuwe Hofwijck

Finale Het Nieuwe Hofwijck

Op 26 november 2015 is met de opening van het nieuwe entreegebouw de omvorming van Huygens' Hofwijck voltooid.

Het doel van het project Het Nieuwe Hofwijck is Hofwijck gereed te maken voor de toekomst. In de periode 2011-2015 is hier hard aan gewerkt. Er is een nieuw museaal concept ontwikkeld met een duidelijke positionering van het museum, ook het bedrijfsmodel is aangescherpt. Voorheen was Hofwijck de buitenplaats van Constantijn Huygens en werden vrijwel uitsluitend zijn leven en werk er belicht. Nu heeft Christiaan Huygens, de wereldberoemde wetenschapper, een gelijke plaats naast zijn vader gekregen. Op Hofwijck kijken we voortaan naar de Gouden Eeuw door de ogen van Constantijn én Christiaan. Dat levert een breed scala aan onderwerpen op, van letterkunde, beeldende kunst, muziek en de Oranjes tot aan cultuurgeschiedenis en wetenschap. Constantijn en Christiaan spelen een belangrijke rol in de nationale en internationale geschiedenis.

Bezoekers starten hun bezoek aan de buitenplaats voortaan bij het nieuwe entreegebouw aan het begin van de buitenplaats. Dit is de historische plek waar Constantijn ook zijn gasten ontving. Het verhaal van het huis en de

tuin wordt zo op natuurlijke wijze aan elkaar verbonden, het museum wordt daarmee letterlijk "groter". In het nieuwe entreegebouw worden de bezoekers op een professionele wijze ontvangen en bevinden zich tal van faciliteiten die er voorheen niet waren. Zo heeft de nieuwe entree een aantrekkelijke winkel, een tearoom en een vergaderlocatie. Dat vergroot de mogelijkheden voor cultureel ondernemerschap door het museum aanzienlijk.

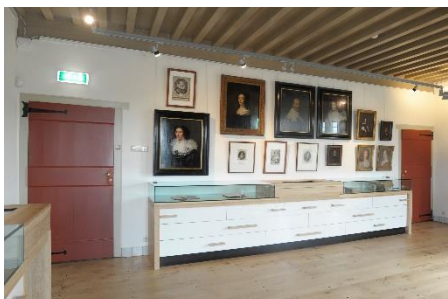

Fase 1 - Renovatie en vernieuwing van het huis

De vernieuwing van Huygens' Hofwijck verloopt in fases. In april 2013 is de eerste fase van de vernieuwing afgerond, het hoofdgebouw. Astronaut en Hofwijck's ambassadeur André Kuipers heropent feestelijk het museum. Het huis Hofwijck is van binnen en buiten compleet gerenoveerd. Het houtwerk is geschilderd, de gevel hersteld, het dak opgeknapt en het huis heeft voortaan okergele luiken en nieuwe grisailles (grijsschilderingen). De inrichting van de historische verdiepingen is aangepast en er zijn twee

nieuwe museale verdiepingen gecreëerd: *De Gouden Eeuw van Constantijn* en *Christiaan onder de Sterren*. In *De Gouden Eeuw van Constantijn* staat Constantijn Huygens centraal. Bezoekers maken kennis met zijn gedichten,

kunst, architectuur, de Oranje's en muziek. De zolderverdieping, het voormalige museumkantoor, is omgevormd tot een aantrekkelijke museale ruimte. *Christiaan onder de Sterren* gaat over de talloze uitvindingen en ontdekkingen van de wereldberoemde wetenschapper en genie Christiaan Huygens. Kinderen en volwassenen kunnen daar zelf experimenteren, bijvoorbeeld met de door Christiaan uitgevonden toverlantaarn en een cycloïde knikkerbaan. Hofwijck werkt hiervoor samen met Museum Boerhaave in Leiden, het res-

tauratieatelier van dit museum vervaardigt de toverlantaarn en de knikkerbaan.

De museale presentaties op Hofwijck bestaan uit een combinatie van originele objecten en multimediale toepassingen, touchscreens en een digitale gedichtenwand. De prachtig ontworpen (troon)vitrines en lades zorgen dat de collectie optimaal kan worden getoond en maakt nieuwe bruiklenen van andere musea mogelijk.

In de pers die volop bericht over de vernieuwing in 2013 wordt Hofwijck hét nationaal historisch museum van de Gouden Eeuw in een notendop genoemd. Met beide heren en een prachtig opgeknapt huis heeft het museum een ijzersterk verhaal in handen.

Tussenfase de ijskelder

In 2015 is de ijskelder van Hofwijck gerestaureerd en in oude glorie hersteld. De ijskelder is financieel mogelijk gemaakt door de provincie Zuid-Holland en het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland. Het verhaal van het dagelijks leven op Hofwijck kan zo beter worden verteld. Ook is begin 2015 de aanlegsteiger van Hofwijck vernieuwd.

Fase 2 - Het creëren van een nieuw entreegebouw

In maart 2015 wordt gestart met de omvorming van de voormalige poortwoning tot een nieuwe bezoekersentree

met kassagebied, ontvangstruimte, een aantrekkelijke winkel en tea room. De extra ruimte is gecreëerd door aan het poortgebouw - een monument uit 1928 - een paviljoen in glas en staal te maken. Er wordt een mindervalide toilet en een publiekstoilet gebouwd en er zijn allerlei faciliteiten die in een hedendaags museum niet mogen

ontbreken zoals lockers en een garderobe. Op de eerste verdieping van de entree is een exclusieve vergaderlocatie voor externe verhuur gerealiseerd. De tweede verdieping herbergt nu het museumkantoor. De nieuwe entree vormt het "visitekaartje" van de buitenplaats aan het Stationsplein van Voorburg. De herinrichting van het voorplein met daarop het beeld van Constantijn en Christiaan Huygens door Hans Bayens heeft de zichtbaarheid van Huygens' Hofwijck voor de bezoeker flink vergroot.

De museale beleving van de bezoeker start in het vernieuwde entreegebouw. Met een audiotour stappen bezoekers zo vanuit de entree in de museale tuin de Gouden Eeuw binnen. In die heel bijzondere tuin vinden zij dan het puntgaaf gerestaureerde huis.

Huygens' Hofwijck is een groene buitenplaats. De bomentuin is een rustige enclave in een sterk verstedelijkt gebied. Maar Hofwijck wil ook groen functioneren. Zo hebben we gekozen voor energiezuinige oplossingen in het entreegebouw.

Hofwijck voert gedurende de vernieuwing in 2015 een effectieve communicatie- en marketingstrategie om het museum goed in de markt te zetten en de diverse doelgroepen en het brede

publiek te bereiken. Die strategie is gebaseerd op free publicity. De directie benadert actief mediarelaties (kranten, radio, televisie, tijdschriften) en werkt samen. Ook Sociale Media worden ingezet en Huygens' Hofwijck krijgt een nieuwe website.

Hofwijck haalt veelvuldig het nieuws. Na de opening van het nieuwe entreegebouw op 26 november verschijnen artikelen in onder meer AD, NRC, NRC Next en De Telegraaf en veel regionale (dag)bladen. André Kuipers, ambassadeur van Huygens' Hofwijck, levert daar een belangrijke bijdrage aan. Met zijn betrokkenheid - hij zet zich belangeloos in - onderschrijft hij het internationale belang van Christiaan Huygens en draagt hij actief bij aan de groeiende bekendheid van Huygens' Hofwijck.

Tot slot

Het project *Het Nieuwe Hofwijck* is voltooid en dat is prachtig. Er staat nu een heel ander museum dan bij de start van het project in 2011.

Huygens' Hofwijck is hét icoon van de gemeente Leidschendam-Voorburg. Constantijn en Christiaan zijn twee spilfiguren uit onze Gouden Eeuw. Dat verhaal is uniek en moet blijvend worden verteld, nu en aan toekomstige generaties.

Het project *Het Nieuwe Hofwijck* (2011-2015) is gerealiseerd met financiële steun van:

BankGiro Loterij
Provincie Zuid-Holland
Fonds 1818
VSBfonds
Stichting Diorapthe
Siemens Nederland
Prins Bernhard Cultuurfonds
Gemeente Leidschendam-Voorburg
Stichting Zabawas
Prins Bernhard Cultuurfonds
Zuid-Holland

De Frans Mortelmans Stichting
Charity Stichting Rob Beers
Stichting Christiaan Huygensprijs
Van Ravesteyn Fonds
Stichting 'Mooi Voorburg'
Schouten Bouw
Rabobank Coöperatiefonds
Fonds voor Cultuurparticipatie
Vereniging Hofwijck
Stichting Vrienden van
Huygensmuseum Hofwijck
... en vele particulieren

Huis en tuin

Onderhoud huis

Het huis Hofwijck is in 2013 compleet gerestaureerd. Dat betekent dat er in 2015 aan het huis geen grote onderhoudswerkzaamheden zijn verricht.

Restauratie ijskelder

Tijdens de restauratie van het huis in 2013 blijkt de ijskelder van Huygens nog grotendeels aanwezig te zijn. Het bouwwerk bevindt zich op een bijzondere plaats, in het talud onder de brug vlakbij het huis. Hofwijck is de enige buitenplaats in Nederland met een ijskelder op die locatie. De directie vraagt de provincie Zuid-Holland en het landgoederenfonds van het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland om de unieke ijskelder weer zichtbaar te maken. De provincie en het fonds doen een toezegging en eind 2014 wordt door de restauratieaannemer gestart met de restauratie. In mei 2015 wordt de ijskelder feestelijk geopend. Gelijktijdig met de restauratie van de ijskelder zijn de brug en de zijwanden

van de brug, waar nodig, hersteld met nieuw voegwerk.

Onderhoud tuin

In 2015 zijn onder leiding van hortulanus Henk Boers de jaarlijks terugkerende tuinonderhoudwerkzaamheden uitgevoerd door de Hofwijcktuinvrijwilligers, hoveniersbedrijf Van der Tol en onze historisch fruit specialist Walter den Hollander.

Het buitenmuseum bezit naast plantaardig- ook dierlijk cultuur erfgoed: bijen en kwakertjes. De bijen worden door de 'Imker vereniging Den Haag en omstreken' in de boomgaard gehouden en de honing in de nieuwe Hof-

wijck winkel verkocht. De kwaker eenden worden door één van de tuinvrijwilligsters verzorgd.

Om de loden waterleiding in het brugtalud te kunnen vervangen, zijn de stukgevroren terracotta potten vervangen door nieuwe exemplaren en beplant met de historisch verantwoorde Rosa moschata 'Plena'.

De banken, bruggen en paviljoens zijn door de vrijwilligers schoongemaakt, hersteld en opnieuw in de verf gezet.

Het jaarlijks terugkerende reguliere onderhoud door de tuinvrijwilligers zoals het wekelijks grasmaaien en het twee maal per seizoen snoeien van de Haagbeukhagen is ook dit jaar weer met succes afgerond.

Dankzij het handmatig verwijderen van on(gewenste)kruid(en) door de tuinvrijwilligers wordt er van chemische onkruid/insecten bestrijdingsmiddelen geen gebruik gemaakt.

Hofwijck streeft ernaar om, wat het onderhoud betreft, de tuin zoveel als mogelijk is te laten lijken op de originele

tuin, door Constantijn Huygens zelf ontworpen. Hiervoor wordt het in de zeventiende-eeuw zeer populaire hoveniershandboek van Jan van der Groen 'Den Nederlandtsen Hovenier' gebruikt. In dit boek wordt beschreven op welke wijze er 'het meest vakkundig en profijtelijk' getuinierd kon worden. Het boek was destijds aanwezig in de bibliotheek van Constantijn Huygens. Huygens wordt door Jan van der Groen zelfs in het voorwoord genoemd.

De hortulanus heeft ook dit jaar weer een groepje tuinrondleiders opgeleid. Daarnaast hebben de tuinvrijwilligers in het kader van scholing/kennisuitwisseling een bezoek gebracht aan de buitenplaats Dorrepaal aan de overzijde van de Vliet. De tuinbaas heeft de Hofwijckvrijwilligers gastvrij ontvangen. Tijdens een rondleiding hebben zij inzicht gekregen in het onderhoud van een 20^e-eeuwse buitenplaats.

De nieuwjaarsreceptie van de tuinvrijwilligers heeft plaatsgevonden bij Renate Huber met medewerking van Jacques Plugge. Een geslaagde start van het nieuwe tuinseizoen.

Collectie en Conservering

Museale Presentaties

De vaste museale presentaties op Hofwijck *De Gouden Eeuw van Constantijn* en *Christiaan onder de Sterren* zijn in 2015 ongewijzigd gebleven.

Tentoonstelling *Ijskoud!*

Van 2 mei tot en met eind oktober presenteert Hofwijck de tentoonstelling *Ijskoud! Constantijn's ijskelder*. Klapstuk van de tentoonstelling is natuurlijk de recent gerestaureerde ijskelder. De plaatsing van Constantijn's ijskelder

vlakbij het huis in het talud onder de brug, betekende geen gesleep met ijsblokken, deze konden rechtstreeks vanuit de vijver door de tuinmannen in

de ijskelder worden geplaatst. In de tentoonstelling presenteert Hofwijck voor het eerst een bijzondere ruim twee meter lange tekening van een zeventiende-eeuwse ijszaag. De tekening is afkomstig uit de nalatenschap van dichter, musicus en diplomaat Constantijn Huygens in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Ook is op Hofwijck een prachtig ijsgezicht van Adam van Breen te zien. Het schilderij toont de bevroren Hofvijver met op de voorgrond Frederik Hendrik.

Tentoonstelling Kerst op Hofwijck

In de tentoonstelling *Kerst op Hofwijck* staat de toverlantaarn, één van de uitvindingen van Christiaan Huygens centraal. Ook toont het museum veel oude en antieke toverlantaarnplaatjes. Het huis Hofwijck en het voorplein zijn tijdens Kerst op Hofwijck feestelijk verlicht. Het huis is door de vrijwilligers ook dit jaar met kerstgroen aangekleed. In de Pronkzaal staat een kerstboom met speciale versiering.

Het is niet bekend hoe Constantijn Huygens zelf in huiselijke kring Kerst vierde. Uit zijn dagboeken blijkt dat hij tijdens Kerst gewoon aan het werk was. Wel schreef de dichter Huygens een

prachtig gedicht over Kerst. Ook rondom deze tentoonstelling zijn diverse activiteiten georganiseerd, zoals rondleidingen, familiemiddagen en high tea's.

Aanwinsten

In het verslagjaar zijn een ijszaag en een ijspik aangekocht.

Documentatie bibliotheek

De bibliotheek is aangevuld met nieuwe uitgaven over Constantijn Huygens, Christiaan Huygens of aanverwante onderwerpen. In enkele gevallen werden deze publicaties aangekocht, in de meeste gevallen betrof het bewijsexemplaren voor bruiklenen of afbeeldingen die Hofwijck leverde.

Bruikleenverkeer

In het verslagjaar zijn er op Hofwijck een reisplanetarium en andere instrumenten te zien van een particuliere bruikleengever. In de tentoonstelling *Ijskoud!* toont Hofwijck een bruikleen van de Koninklijke Bibliotheek: een ruim twee meter lange tekening van een ijszaag. Daarnaast is er een ijsgezicht op de Hofvijver van Adam van Breen te zien. Dit schilderij is een bruikleen van het Haags Historisch Museum.

Publiek en activiteiten

Museumbezoek

12.532 mensen brengen in 2015 een bezoek aan Hofwijck. In 2014 waren dat er bijna 13.000. Huygens' Hofwijck is in 2015 gedurende het werk aan het nieuwe entreegebouw minder makkelijk bereikbaar. Bezoekers moeten omlopen via de entree in het zijhek van de tuin in de Hofwijckstraat. Zij

kopen vervolgens een entreekaartje of laten hun museumkaart scannen in de tijdelijke kassa op het voorplein. Het museum is in de weken voor de opening van het nieuwe entreegebouw gesloten voor het publiek. In de zomerperiode bezoeken veel museumkaarthouders de tentoonstelling *Ijskoud!* met

een speciaal arrangement voor kaarthouders. Ook de kersttentoonstelling *Kerst op Hofwijck* wordt goed bezocht.

Het totaalcijfer van 12.532 bezoekers betreft individueel museumbezoek, deelnemers aan rondleidingen, concerten, lezingen, activiteiten, familiemiddagen en ontvangsten.

Voor de individuele museumbezoekers is Hofwijck open op dinsdag, woensdag, donderdag, zaterdag en zondag van 12.00 tot 17.00 uur in de periode april tot en met oktober. Gedurende de maanden januari, februari en maart is het museum op dinsdag, woensdag en donderdag gesloten. Hofwijck opent wel haar deuren voor groepsbezoek en verhuur. In de wintermaanden is het museum in het weekend geopend van 12:00 tot 17:00 uur. Hofwijck is dit jaar, net als andere jaren, op feestdagen gesloten, behalve op Tweede Pinksterdag en Tweede Kerstdag.

Huwelijken en Partijen

In het verslagjaar hebben er op Hofwijck 9 partijen plaatsgevonden met externe cateraars. Het betreft hier door Hofwijck geselecteerde cateraars. Het gaat om lunches, recepties en exclusieve diners in zowel de Pronkzaal als de Oudhollandse keuken. Daarnaast zijn er op Hofwijck 72 prosecco-arrangementen, lunches, borrels en high tea's waarbij de catering door de vrijwilligers is verzorgd in samenwerking met de plaatselijke bakker. Het aantal partijen is iets minder dan het jaar ervoor. De verhuurinkomsten en de cateringinkomsten vormen een belangrijke bijdrage aan de exploitatie van Hofwijck.

Het aantal huwelijksvoltrekkingen bedroeg dit jaar 35, evenveel als in 2014. Het aantal locaties in de gemeente

Leidschendam-Voorburg waar kan worden getrouwd is de afgelopen periode sterk toegenomen. Dat betekent meer concurrentie op de huwelijksmarkt. Hofwijck zal in 2016 een nieuw beleid ontwikkelen voor de verhuur en de huwelijken.

Dichtwedstrijd

Dichter op Hofwijck

In 2015 organiseert Hofwijck voor de vierde keer de dichtwedstrijd *Dichter op Hofwijck*. Tijdens de feestelijke dichtavond op 29 januari worden de winnaars bekend gemaakt: Annette Akkerman en Bert van den Helder. Annette Akkerman ontvangt van de jury de eerste prijs voor haar gedicht *Aan het ziekbed*. Volgens juryvoorzitter Ad Leerintveld is het gedicht een ontroerend dubbelportret van een vader en een moeder die een levenslange liefde voor elkaar hebben gekend. Zij heeft hem als jongste meisje van het naaiatelier met haar stem betoverd. Door haar lied is hun liefde begonnen. Aan het einde van zijn leven verdwijnt de laatste kleurrijke herinnering aan haar.

Publieksprijs

De publieksprijs wordt toegekend aan Bert van den Helder voor zijn gedicht *Gladiolen*. Het publiek stemt massaal op dit gedicht. In maar acht regels allemaal rijmend met een o-klank weet de dichter hier een mooi tafereeltje te schetsen. De jury bestaande uit Ad Leerintveld, Frans Blom, Annelies Stumpel en Janelle Moerman kent de tweede prijs toe aan het gedicht *Met dit lied is de liefde begonnen*. Dit gedicht stemt de jury vrolijk. Een technisch knap, vormvast lied in een viervoetige jambe. De derde prijs gaat naar het gedicht *Wiegelied*. Volgens de juryvoorzitter is het verrassend hoe de titel

“Wiegelied”, een woord dat normaal duidt op een liedje bij de wieg van een pasgeborene, hier wijst op een lied bij het definitieve afscheid van iemand.

Hofwijck maakt de prijswinnaars bekend aan de vooravond van de landelijke poëzieweek.

In 2015 ontvangt Hofwijck 114 inzendingen voor de dichtwedstrijd. De

kwaliteit van de gedichten is hoog. De dichters laten zich laten inspireren door het thema van de landelijke Poëzieweek 'Met zingen is de liefde begonnen' en door Constantijn en Christiaan Huygens. Een deel van de gedichten is te zien in de locaties van de Bibliotheek aan de Vliet in Leidschendam en Voorburg. Ook is er een poëziëroute gecreëerd in de Herenstraat in Voorburg. Het winkelend publiek leest de gedichten in de winkelatalages.

Nationale Museumweek

De Nationale Museumweek die de Museumvereniging van 18 april tot en met 26 april organiseert, is het vervolg op het populaire Museumweekend. Ook Hofwijck doet hieraan mee en organiseert speedrondleidingen in het huis en de tuin. Het thema van de Museumweek is Ons echte Goud. Op Hofwijck is de buitenplaats zelf het echte

goud. Het ontwerp van de zeventiende-eeuwse buitenplaats van Constantijn Huygens in de vorm van het menselijk lichaam is uniek. Dat maakt Hofwijck tot een Gouden Pronkstuk. Er verschijnen twee pagina's over Hofwijck in de zaterdageditie van De Telegraaf.

Dag van het kasteel

Op Tweede Pinksterdag neemt Hofwijck samen met veertien landgoederen en buitenplaatsen uit Zuid-Holland voor het eerst deel aan De Dag van het Kasteel. Het is een prachtige dag met heel veel bezoekers. Er zijn rondleidingen door de tuin, kraampjes met oude ambachten (een houtbewerker en een pottenbakker) en kinderen kunnen op het voorplein van Hofwijck Oudhollandse spelletjes spelen. Ook kunnen kinderen kleding uit de Gouden Eeuw aantrekken. Zij gaan daarmee op de foto. De vrijwilligers van Hofwijck bakken taarten naar zeventiende-eeuws recept die worden verkocht.

De deelnemers aan de Dag van het Kasteel maken, net als Hofwijck, onderdeel uit van de Landgoederenzone van de Provincie Zuid-Holland.

De landgoederen tussen Den Haag tot voorbij Leiden vormen samen een erfgoedlijn. Door samen te werken (o.a. in het landgoedpaspoort, de landgoedkaart en de Dag van het Kasteel) promoten zij gezamenlijk bezoek aan grote, bekende, maar ook kleine en nauwelijks bekende landgoederen en buitenplaatsen.

Huygensfestival

Op zondag 31 mei organiseert het Huygensfestival een concert op Hofwijck.

Zondagochtend concerten

In 2015 worden vijf zondagochtendconcerten gegeven. Jan Verduijn is verantwoordelijk voor de programmering. De concerten worden goed bezocht en vormen een vast onderdeel in de randprogrammering van Hofwijck.

Leden betalen € 15,00 per concert, niet leden betalen € 17,50. De concerten worden van te voren geboekt en betaald.

Cultureel Zomerfestival

Huygens' Hofwijck en Museum Swaensteyn presenteren zich eind augustus samen tijdens het Cultureel Zomerfestival.

Haagse Museumnacht

In dit verslagjaar participeert Hofwijck in de Haagse Museumnacht. Op Hofwijck is een muzikaal/theatraal programma te zien en te horen. Ook zijn er rondleidingen met het thema 'waar of niet waar'. Dit jaar rijdt er een bus om bezoekers van de Haagse Museumnacht naar Hofwijck en andere locaties te vervoeren.

Constantijnlezing op Hofwijck

Op donderdagavond 10 september verzorgt Paul Gerretsen de jaarlijkse Constantijnlezing op Hofwijck. De titel van zijn lezing luidt *De Scheveningseweg: Een wereldwonder uit onze Gouden Eeuw*. Op initiatief van Constantijn Huygens werd in de tweede helft van de zeventiende eeuw de Scheveningseweg aangelegd. Een megaproject dat de tand des tijds goed doorstaan heeft. Het was een gewaagde onderneming om door de hoge barrière van de duinen die Den Haag van Scheveningen scheidde een straatweg aan te leggen. Niet weinigen schudden aanvankelijk het hoofd: onhaalbaar.

Maar de straatweg kwam er. De Scheveningseweg werd in Europa zelfs een stralend voorbeeld van Hollandse creativiteit en ondernemingszin. Wat een belevenis om onder het koele gebladerde van de rijzige bomen en onder het gekwinkeleer van vogels van Den Haag naar Scheveningen te wandelen zonder iets te zien en te merken van de barre duinwoestijn daarbuiten!

Open Monumentendag

Op zaterdag 12 september is het Open Monumentendag. Hofwijck is die dag vanwege een huwelijk alleen 's middags geopend voor het publiek. Elk heel uur zijn er speedrondleidingen door de tuin. Ook zijn er speciale familierondleidingen.

High tea arrangementen

Hofwijck organiseert het hele jaar door diverse high tea arrangementen met rondleidingen en boottochten over de Vliet in samenwerking met De Ooievaart.

Familiemiddagen

Er zijn verschillende familiemiddagen georganiseerd op Hofwijck. Zo is er tijdens de Rabomuseumkidsweek in de herfstvakantie de filmworkshop Camera loopt...Aktie! Tijdens de workshop leren kinderen van 6 tot en met 12 jaar hoe zij een mooi filmpje kunnen maken van hun mooiste museumstuk.

Hovocursus

In 2015 organiseren Hofwijck en Kasteel Duivenvoorde samen een afwisselende HOVO reeks: Het Hollandse portret. Verschillende docenten belichten in vier boeiende colleges de portretkunst. Zo is er aandacht voor de portretten van de families die Kasteel Duivenvoorde in Voorschoten acht eeuwen lang in eigendom hadden. De familieportretten vertellen – afzonderlijk én samen – een verhaal over mensen van vlees en bloed: hun herkomst, levenslot, maatschappelijke status en persoonlijke, politieke en religieuze loyaliteiten. Ook is er een college door kunstenaar Urban Larsson over geschilderde portretten. Hij spreekt over zijn werk en schetst het ontstaan van een portret. In het derde college staat Constantijn Huygens centraal. Hij liet zichzelf en zijn familie veelvuldig en op heel verschillende wijze portretteren. Wat wilde hij hiermee uitstralen? In het laatste college staan zelfportretten van zeventiende-eeuwse kunstenaars centraal. Dergelijke zelfportretten verraden vaak hoe de schilder naar zichzelf kijkt of zichzelf het liefste presenteert.

De colleges werden verzorgd door Annette de Vries directeur van Kasteel Duivenvoorde, Peter van der Ploeg, directeur van Huygens' Hofwijck, Ariane van Suchtelen, conservator van Het Mauritshuis en Urban Larsson.

MuseumJeugdUniversiteit

Veel nieuwsgierige kinderen en hun ouders bezoeken jaarlijks de MuseumJeugduniversiteitcolleges van Hofwijck en Duivenvoorde in september en oktober. Op Hofwijck geven dit jaar dr. Gerben Moerman en dr. Frans Blom colleges over toevallige ontdekkingen en het maken van gedichten. Hofwijck vindt het belangrijk om kinderen in de leeftijd 8 tot 12 jaar iets extra's te bieden in de vorm van deze jeugduniversiteitcolleges.

Kerst op Hofwijck

Ook dit verslagjaar is er *Kerst op Hofwijck*. Het huis wordt door de vrijwilligers prachtig versierd en er is een expositie over de toverlantaarn en toverlantaarnplaatjes. Op kerstavond 24 december opent het museum traditioneel haar tuin en deuren. Bij aankoop van een entreekaartje voor het museum ontvangen bezoekers een gratis glaasje glühwein of warme chocolademelk. Net als andere jaren zijn er Christmas carols te horen.

Op Tweede Kerstdag is Hofwijck open. Bezoekers kunnen deelnemen aan gratis rondleidingen.

Rondleidingen

In 2015 worden door de gidsen van Hofwijck, de directie en de hortulanus verschillende rondleidingen gegeven. In totaal werden er in 2015 ongeveer 100 rondleidingen gegeven variërend van rondleidingen voor wetenschappers tot tuinclubs.

CHANSONNIER MICHEL DELPECH

Zanger 'Pour un flirt' overleden

Zanger, acteur en componist Michel Delpech is zaterdag in Parijs overleden aan de gevolgen van keelkanker. Hij werd 69 jaar. Delpech, bekend om zijn zoete stem en zijn romantische liedjes, werd vooral bekend door het lied *Pour un flirt* (avec toi). Zijn carrière piekte in de jaren zestig en zeventig. De Franse president François Hollande roemde zijn liedjes omdat „ze over ons allen gingen; onze emoties en beproevingen. Hij wist als geen ander de jaren zeventig in muziek te vertalen.“ (NRC)

MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN

Bosch-tentoonstelling langer open

De tentoonstelling *De ontdekking van het dagelijks leven – van Bosch tot Bruegel* in Museum Boijmans Van Beuningen blijft een week langer te zien. De sluitingsdatum was 17 januari, maar is uitgesteld naar 24 januari. De tentoonstelling laat zien hoe in de 15de en 16de eeuw het dagelijks leven een onderwerp werd in de schilderkunst. Tot nu toe zijn er 115.000 bezoekers afgekomen op de schilderijen van Jheronimus Bosch, wiens *Hooiwagen* er hangt, Pieter Bruegel de Oude en tijdgenoten. (NRC)

De zolder waar Huygens de sterren afzocht

Huygens' Hofwijck

Het door Constantijn Huygens in 1641 gebouwde buitenhuis in Voorburg is verbouwd, vernieuwd en onlangs heropend. Op zolder staan weer de telescopen van zoon Christiaan.

Hofwijck is te zien vanuit de trein en vanaf de snelweg bij Voorburg. In die zin is Hofwijck het zichtbaarste museum van Nederland. Maar bijna niemand wist dat je er ook in kon.

Door onze redacteur **Gretha Pama**

Stel je dit voor. Je bent net directeur geworden van een heel klein museum dat je moet vernieuwen en dat dan geld moet gaan opleveren, en je wordt gebeld door Helen Kuipers. André Kuipers, zegt ze, wil graag langkomen. „Maar hij cirkelt nu nog boven ons, dus daarom heeft hij mij gevraagd om alvast even bij u te gaan kijken. Zou dat kunnen?“ En oh ja, hij zou het fijn vinden als Don Pettit en Oleg Kononenko, zijn mede-astronauten, ook mee mochten komen.

Het overkwam de directie van Huygens' Hofwijck, het door Constantijn Huygens in 1641 gebouwde buitenhuis in Voorburg (bij Den Haag). Constantijn Huygens was in zijn tijd literator en politiek adviseur, Christiaan, zijn zoon die er later ook woonde, was uitvinder en wetenschapper.

We schrijven 'directie' in plaats van directeur want Huygens' Hofwijck heeft sinds 2011 niet één maar twee directeuren, allebei in deeltijd, Janelle Moerman en Peter van der Ploeg. Samen ontvingen ze in 2012 de drie astronauten, toen de verbouwing nog moest beginnen. Hoe dat ging?

Peter van der Ploeg: „Hij was hier nog nooit geweest. Maar Christiaan Huygens is een jeugdliefde van André Kuipers.“

Janelle Moerman: „'s Ochtends

Hofwijck, getekend door **Christiaan Huygens** in 1658.

waren ze bij de koningin, 's middags bij ons.“

Hij: „Stonden ze als geobioloog samen bij een telescoop?“

Zij: „Ze vroegen of ze er even door mochten kijken, ze durfden hem zomaar niet aan te raken.“

Hij: „Dat ze in die tijd al zo ver konden kijken, zeiden ze.“

Zij: „Toen hebben we André Kuipers gevraagd of hij Huygens' Hofwijck wilde komen openen, als de verbouwing klaar was, in 2015.“

Janelle Moerman werkte bij de publieke omroep, Peter van der Ploeg

was hoofd collectie van het Mauritshuis in Den Haag. Ze zijn, zeggen ze, samen aangenomen omdat ze elkaar aanvullen. Peter van der Ploeg: „Ik ben meer van het verhalen vertellen, zij van het verkopen ervan.“

En dat was precies wat Huygens' Hofwijck nodig had, want verhalen om te vertellen zijn er genoeg. Vader Constantijn was secretaris van de stadhouders Frederik Hendrik, Willem II en Willem III, wist alles van kunst, speelde op de luit en de klavecimbel, ontwierp zijn eigen huizen, waaronder deze buitenplaats, en

schreef gedichten. Zijn zoon Christiaan bouwde er zijn instrumenten – een slingeruurwerk dat tot op de seconde nauwkeurig was, een lenzen-slijper, telescopen en microscopen – over de ontdekking van het heelal.

Alleen werden die verhalen maar verteld aan weinig mensen. Peter

Ook de tuin is in ere hersteld, al is hij lang zo groot niet meer

van der Ploeg: „Je kunt Huygens' Hofwijck zien liggen vanuit de trein en vanaf de snelweg. We zijn, zou je kunnen zeggen, het meest zichtbare museum van het land. Maar toen we een kleine enquête hielden onder treinreizigers die hier uitstappen, zeiden die: oh, kun je daar ook naar binnen dan?“ En wie wel kwam ging vaak teleurgesteld weg. Janelle Moerman: „Twintig minuten, dan hadden ze het wel gezien. Er was ook niet veel. Het buitenhuis is klein, er was alleen informatie over de vader, niet over de zoon, en de zolder was in gebruik als kantoor.“

Dat is allemaal anders, vier jaar en 1,1 miljoen aan sponsorgeld later. Het vernieuwde Huygens' Hofwijck heeft nu in het entreegebouw (waar tot vier jaar geleden nog de museumdi-

recteur woonde) een kleine winkel, een tearoom en, op de eerste verdieping, een vergaderlocatie. De tuin is in ere hersteld, ook al is hij lang zo groot niet meer als indertijd: de snelweg en het spoor doorsnijden hem en de stad is opgerukt. Het buitenhuis is gerenoveerd, en op zolder, het voormalige kantoor, staan weer de telescopen waarmee Christiaan Huygens tijdens heldere nachten, onder de balken, de sterrenhemel afzocht. Het museum is klein en telt dan ook maar 2,5 voltijdse banen (tweekoppige directie, tuinman, educatief medewerker, secretariaat). Tegelijk is het groot: zo'n zestig vrijwilligers helpen mee bij het onderhoud, de tuin, de kassa, het café.

En André Kuipers? Hij opende het museum eind november en schreef het voorwoord in het nieuwe boek over de buitenplaats. Hofwijck, Constantijn en Christiaan „liggen mij na aan het hart“, staat daarin: „Ik hou van ruimtevaart, wetenschap en geschiedenis. Mijn dochter heet Sterre, dat was de koosnaam die Constantijn Huygens aan zijn geliefde vrouw Suzanna van Baerle gaf. Mijn zoon heet Stijn, een afkorting van Constantijn. Het verhaal van Hofwijck, Constantijn en Christiaan Huygens moet blijvend worden verteld.“

Huygens' Hofwijck, Westeinde 2, Voorburg. Openingsdagen: 12.00 tot 17.00 uur. Gesloten op maandag en vrijdag. In januari tot maart alleen open op zaterdag en zondag. Inf: hofwijck.nl

Communicatie en pr

Free publicity

Hofwijck voert in 2015 een effectieve communicatie- en marketingstrategie gericht op free publicity. Met diverse media (kranten, radio, televisie, tijdschriften) wordt actief en regelmatig contact onderhouden en samengewerkt. Er verschijnen artikelen in de landelijke, regionale en plaatselijke media. Ook figureert Hofwijck in een documentaire over Spinoza die in 2015 wordt uitgezonden en een documentaire over het Lange Voorhout. RTV Midvliet en RTV West besteden regelmatig aandacht aan de buitenplaats. Door een actief communicatiebeleid, een persoonlijke aanpak en een goed netwerk van de directie binnen de journalistiek is het rendement zeer hoog.

Website en social media

In 2015 krijgt Hofwijck een nieuwe website. De nieuwe site wordt gekenmerkt door een heldere vormgeving waarin het huis en Constantijn en Christiaan centraal staan. De site wordt ontworpen door het bureau same-d. Dit bureau is tevens verantwoordelijk voor de nieuwe huisstijl van Hofwijck.

De content op de site van Hofwijck wordt wekelijks vernieuwd. Er is op de Hofwijcksite veel informatie te vinden over het museum en de vele activiteiten. De website is een belangrijk communicatiemiddel. Hofwijck is actief op Social Media. Het aantal volgers op Twitter en Facebook stijgt flink.

Relatiemanagement en samenwerking

De directie van Hofwijck blijft onverminderd tijd steken in de contacten

met stakeholders: de gemeente, het college van B&W, (culturele) samenwerkingspartners, provincie Zuid-Holland en vele anderen. Hofwijck werkt samen met diverse partners en heeft strategische allianties met musea, culturele instellingen, het bedrijfsleven, scholen, media, diverse non-profitorganisaties en natuurlijk het publiek. De directie is betrokken bij de organisatie van verschillende cultuurborrels voor alle culturele partners in Leidschendam-Voorburg. De directie van Hofwijck participeert in het overleg Haagse Museumdirecteuren. Janelle Moerman zit in het bestuur van de sectie Historische Musea van de Museumvereniging. Daarnaast is zij bestuurslid van De Frans Mortelmansstichting. Janelle Moerman is tevens vice-voorzitter van het bestuur van de Stichting Christiaan Huygenswetenschapsprijs. In 2015 volgt Janelle een managementprogramma over digitalisering van erfgoed: DEN. In het najaar start zij met LinC Leiderschap in Cultuur, een leiderschapsprogramma dat is geïnitieerd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de Universiteit van Utrecht en de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht. Janelle en Peter hebben zitting in diverse werkgroepen die ontstaan uit de erfgoedlijnen Landgoederenzone en Limes van de Provincie Zuid-Holland. Peter van der Ploeg heeft zitting in de stuurgroep Huygenskwartier. In 2015 vormen Janelle Moerman en Peter van der Ploeg de directie van Museum Swaensteyn.

Educatie

Educatiepakket

Het educatiepakket van Hofwijck is in 2015 onder leiding van de nieuwe educatiemedewerker Janneke van Wijk verder ontwikkeld. Er is veel aandacht voor Christiaan Huygens, wetenschap en techniek. Er worden door onze educatievrijwilligers vrijwel wekelijks lessen verzorgd aan leerlingen uit het primair onderwijs. Het voortgezet onderwijs bezoekt Hofwijck ook steeds vaker. Dat is een positieve ontwikkeling.

Cultuurmenu

In 2015 participeert Hofwijck in het Cultuurmenu Leidschendam-Voorburg. Leerlingen maken onder schooltijd kennis met muziek, dans, theater, beeldende kunst en cultureel erfgoed. Veel groepen 7 uit de Gemeente Leidschendam-Voorburg bezoeken Hofwijck voor het speciale lesprogramma over Christiaan Huygens. Kinderen gaan zelf ontdekkend leren. Ze komen achter de betekenis van wetenschap in de zeventiende eeuw, leren over het leven van deze wereldberoemde wetenschapper en de historische context. In groepjes houden de leerlingen zich bezig met praktische opdrachten en proefjes. Ze lezen over Christiaans kinderjaren en zijn tijd op Hofwijck en maken op touch screens de 'Chrisquiz'.

Kinderaudiotour, Kijken is zien, Speuren op de buitenplaats

Het verhaal van de audiotour gaat over Hendrik en Jacob en neemt kinderen vanaf 8 jaar mee terug naar Hofwijck in het jaar 1691. De buitenplaats moet

worden afgespeurd naar verrekijkersgereedschap van Christiaan Huygens. Zo maken kinderen kennis met de levens van vader en zoon Huygens én de zeventiende-eeuw.

De audiotour is voor individueel gebruik. Tevens is er de museumles *Kijken is zien*, waarvan de audiotour een onderdeel is.

Voor Havo/Vwo leerlingen is er *Huygens en Hofwijck in de zeventiende eeuw*. Leerlingen krijgen tijdens deze museumles een kijkje in de zeventiende eeuw door middel van een interactieve rondleiding en maken zo kennis met Constantijn Huygens op de verdieping *De Gouden Eeuw van Constantijn* en met Christiaan Huygens op de zolderverdieping *Christiaan onder de sterren*.

Speciaal voor de leerjaren 2 en 3 van Havo en Vwo is de les *Christiaan onder de sterren*. Met een lesbrieven gaan leerlingen zelf op pad door het museum. Op iedere verdieping van het museum komt de leerling in aanraking met een of meerdere ontdekkingen van de wetenschapper. In de ruimtes van het museum wachten praktische opdrachten die alles te maken hebben met de theorieën en ontdekkingen van Huygens; slingerproeven, optica, licht- en geluidsgolven en de cycloïde beweging.

In totaal hebben 1115 scholieren uit het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs Hofwijck bezocht. Dat is een flinke stijging ten opzichte van 2014. Toen bezochten 956 leerlingen Hofwijck. De TU Delft heeft op Hofwijck colleges verzorgd voor studenten.

Volwasseneducatie is voor het museum belangrijk. Vandaar dat er jaarlijks een HOVO-cursus, Hoger Onderwijs voor Ouderen wordt georganiseerd.

Overzicht van de belangrijkste activiteiten en gebeurtenissen

- 11-1 Zondagochtendconcert
- 29-1 Poëzieavond Dichter op Hofwijck
- 8-2 Zondagochtendconcert
- 8-3 Zondagochtendconcert
- 18,19-4 Nationale Museumweek

- 19-4 Opening vernieuwde steiger Hofwijck
- 2-5/28-10 Tentoonstelling *Ijskoud! Constantijn's ijskelder* met diverse activiteiten zoals workshop Koud koken voor kinderen.
- 25-5 Dag van het Kasteel
- Juni Diverse zomerarrangementen en rondleidingen
- Juli
- augustus
- 5-9 Haagse Museumnacht
- 10-9 Constantijnlezing
- 12-9 Open Monumentendag
- September MuseumjeugdUniversiteit
- Oktober HOVO-cursus
- 18-10 Filmworkshop
- 8-11 Zondagochtendconcert
- 26-11 Opening nieuw entreegebouw door André Kuipers
- 13-12 Zondagochtendconcert
- December Kerst op Hofwijck met tentoonstelling en diverse activiteiten
- 24-12 Kaarsjesavond
- 25-12 Tweede Kerstdag speciale openstelling museum

Giften aan Hofwijck

De in 2002 opgerichte stichting 'Vrienden van Huygensmuseum Hofwijck' heeft ten doel het bevorderen van de belangstelling voor Constantijn Huygens en zijn familie en voor het Huygens' Hofwijck te Voorburg.

Zowel de Stichting als de Vereniging zijn door de Belastingdienst aangemerkt als Culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (Culturele ANBI). Giften en legaten of erfstellingen zijn

voor Hofwijck vrij van schenk- en erfbelasting.

Bij een gift aan Hofwijck mag in de aangifte inkomstenbelasting 1,25 keer het bedrag van die gift afgetrokken worden. Dit geldt tot een bedrag van maximaal € 5.000 aan culturele giften per jaar. Een schenking van € 1.000 kost dan nog slechts € 350 bij een tarief van 52% inkomstenbelasting en € 475 bij een tarief van 42% inkomstenbelasting.

De Vereniging

Leden en donateurs

Het aantal leden en donateurs bedraagt eind 2015 320. Dat betekent een kleine daling ten opzichte van het jaar daarvoor (324 donateurs en leden).

Bestuur

Het bestuur bestaat eind 2015 uit:

dr. Ad Leerintveld	voorzitter
mr. Evert Urbanus	penningmeester
dr. Ineke Huysman	secretaris
mr. Harry Kortman	bestuurder

Personeel

De staf bestaat eind 2015 uit:

drs. Janelle Moerman	directeur
drs. Peter van der Ploeg	directeur
Henk Boers	hortulanus
Jack Zuurmond	beheerder
Astrid van Nes	assistent beheerder
Janneke van Wijk	medewerkster educatie
Jessica Melis	huishoudelijke medewerker

Huis- en tuinvrijwilligers

Hofwijck telde aan het eind van 2015 25 vrijwilligers voor het huis en 29 vrijwilligers voor de tuin.

De huisvrijwilligers verzorgen de kasdienen zowel in het weekend als doordeweeks. Zij assisteren bij educatie, concerten, activiteiten, catering en communicatie. Ook geeft een aantal vrijwilligers rondleidingen. De pro-secco-arrangementen na een huwelijk zijn erg geliefd bij de doelgroep. De vrijwilligers van Hofwijck verzorgen de catering daarvan op een enthousiaste manier. Ook de high tea arrangementen en lunches worden door hen begeleid. Dat zorgt voor een belangrijk deel van de inkomsten van Hofwijck.

Van begin maart tot eind november is er weer een heel jaar in de tuin gewerkt. De reguliere tuinwerkzaamheden worden verdeeld tussen de vrijwilligers en hoveniersbedrijf Van der Tol. Die verdeling van taken is voor het jaar 2015 wederom in samenspraak met de vrijwilligers vastgelegd in een taken-schema.

Hofwijck beschikt over een vrijwilligersbeleid en een vrijwilligersstatuut. De vrijwilligers tekenen na een introductieperiode van een maand de vrijwilligersovereenkomst. Bij elkaar wordt er per jaar zo'n 3250 uur aan werk verzet door huisvrijwilligers. De tuinvrijwilligers verzetten 2000 uur werk.

De huisvrijwilligers komen elke twee maanden bij elkaar. Ook zijn er informatieve bijeenkomsten voor de huis- en tuinvrijwilligers. Astrid van Nes is vrijwilligerscoördinator en zorgt voor de invulling van de roosters en het inzetten van de vrijwilligers.

Voor huis- en tuinvrijwilligers is in december een afsluitende bijeenkomst georganiseerd. De directie bedankt daarbij de vrijwilligers voor hun enorme inzet en betrokkenheid. Zij ontvangen namens het bestuur als dank een museumkaart of een cadeau- of boekenbon.

De huis- en tuinvrijwilligers op Hofwijck zijn van zeer grote waarde. Zij zijn ware ambassadeurs van de buitenplaats en zetten hun tijd en ervaring in voor het museum en de tuin. Hofwijck heeft daar veel profijt van. Aan het eind

van het verslagjaar maakten de volgende vrijwilligers deel uit van het team.

Tuinvrijwilligers

Elli van Alderwegen
Ton van Eijk
Ellen van Hasselt
Diana Hermse
Anke de Hoop
Renate Huber
Swanita Klein
Loeki Laurentiu
Henk Letter
Marianne Nugteren
Auke Oevering
Hans Ooms
Inge Ooms
Ad Ouwendijk
José Ouwendijk
Ideke Penning
Jacques Plugge
Janny Schipper
Marion Tump
Sylvia Simonis-Blaakman
Annemarie Splinter
Hans Raaman
Annemarth van der Touw
Carlo Vezzola
Anneke Visser
Gaab Winkels
Anat van Weegberg

Corrie Westgeest
Cokkie van Wieringen

Huisvrijwilligers

Corrie Abspoel
Iet Beekman
Trui Casteleijn
Jane Choy
Bob Commerell
Hans Dikker Hupkes
Fons Draisma
Lea van Eerden
Thea van der Graaff
Ellen van Hasselt
Nel van Hoeven
Mary van Kasteren
Leonie Kool
Nellie van Laar
Kees van der Leer
Astrid van Nes
Marian Noomen
Zlatka de Pauw
Frans Schoevaars
Gwen Sebus
Anneke Smulders
Els van der Ster
Ineke Verbeek-Kremer
Jan Verduijn
Gemma Vezzola
Wilma der Weduwe
Susan Witte
Gerard van der Laan

Balans per 31 december 2015

de bedragen luiden in Euro's

		2015	2014
ACTIVA			
<u>Vaste activa</u>			
historische buitenplaats Hofwijck	PM		PM
reconstructieproject Tuin	0		221.733
Het Nieuwe Hofwijck	0		-329.570
<i>totaal vaste activa</i>		<u>0</u>	<u>-107.837</u>
<u>Vlottende activa</u>			
voorraden		30.640	11.936
<u>Vorderingen op korte termijn</u>			
debiteuren	19.098		6.755
nog te vorderen bedragen	171.604		14.825
vooruitbetaalde bedragen	335		472
<i>totaal vorderingen op korte termijn</i>		<u>191.037</u>	<u>22.052</u>
<u>Geldmiddelen</u>			
Vereniging Hofwijck	24.315		359.882
Aankoopfonds Hofwijck	6.103		6.103
Boekenfonds Hofwijck	959		959
<i>totaal geldmiddelen</i>		<u>31.377</u>	<u>366.944</u>
<i>totaal activa</i>		<u><u>253.054</u></u>	<u><u>293.095</u></u>
PASSIVA			
<u>Eigen vermogen</u>			
		-31.110	-36.367
<u>Voorzieningen</u>			
meerjarenonderhoud buitenplaats	16.400		8.900
aankoopfonds	6.103		6.103
boekenfonds	959		959
<i>totaal voorzieningen</i>		<u>23.462</u>	<u>15.962</u>
<u>Schulden op lange termijn</u>			
hypotheek NRF	34.103		37.089
lening 1 Stichting Vrienden	0		198.211
lening 2 Stichting Vrienden	0		45.323
<i>totaal schulden op lange termijn</i>		<u>34.103</u>	<u>280.623</u>
<u>Schulden op korte termijn</u>			
crediteuren	117.710		21.118
nog te betalen bedragen	44.521		4.249
vooruitontvangen bedragen	64.368		7.510
<i>totaal schulden op korte termijn</i>		<u>226.599</u>	<u>32.877</u>
<i>totaal passiva</i>		<u><u>253.054</u></u>	<u><u>293.095</u></u>

Rekening van inkomsten en uitgaven over 2015

de bedragen luiden in Euro's

	definitief 2015	definitief 2014	begroting 2015	begroting 2016	begroting 2017
INKOMSTEN					
subsidie gemeente	84.649	65.942	86.000	140.000	110.000
algemene sponsoring	15.000	15.000	15.000	0	5.000
verhuur	46.681	40.540	40.000	47.000	65.000
entreegelden	26.157	30.532	43.000	30.000	34.000
contributies en donaties	8.616	8.558	12.000	10.000	13.000
interest	1.940	1.717	0	0	
overige inkomsten	6.309	382	7.000	7.000	7.000
totaal inkomsten	189.352	162.671	203.000	234.000	234.000
UITGAVEN					
onderhoud/restauratie Hofwijck	17.089	43.682	37.000	44.000	33.000
overige kosten Hofwijck	17.047	13.472	18.000	18.000	20.000
personeelskosten	110.035	115.656	115.000	134.000	140.000
vaste en wisselende presentaties	15.734	9.312	12.000	12.000	12.000
concerten en lezingen	398	-891	-1.000	0	0
publiciteit	2.535	2.975	4.000	4.000	5.000
algemeen beheer	21.257	17.846	18.000	22.000	24.000
totaal uitgaven	184.095	202.052	203.000	234.000	234.000
RECAPITULATIE					
totaal inkomsten	189.352	162.671	203.000	234.000	234.000
totaal uitgaven	184.095	202.052	203.000	234.000	234.000
resultaat	5.257	-39.381	0	0	0

Toelichting op de balans

Historische buitenplaats Hofwijck

De historische buitenplaats Hofwijck bestaat uit het gebouw Hofwijck, de tuin en de Hofpoort. Het is een rijksmonument; het monumentnummer is 508185.

Het gebouw Hofwijck met tuin en water aan het Westeinde 2a te Voorburg is eigendom van Vereniging Hofwijck. Het is kadastraal bekend gemeente Voorburg, sectie F nummer 7850 en is groot 1 ha, 42 a en 47 ca. De WOZ waarde over 2015 bedroeg € 212.000 (€ 96.000 over 2014). Het gebouw Hofwijck is niet belast met hypothecaire inschrijvingen.

Aan het Westeinde 2 te Voorburg ligt de Hofpoort. Ook dit gebouw is eigendom van Vereniging Hofwijck. Het is kadastraal bekend gemeente Voorburg, sectie F nummer 4887 en is groot 1a en 73 ca. Het poortgebouw is in het project *Het Nieuwe Hofwijck* omgebouwd tot Hofpoort met de toegang tot de buitenplaats, kassa, museumwinkel, kantoor en vergaderruimten. Het werd op 26 november 2015 officieel geopend. De WOZ waarde over 2015 bedroeg € 276.000 (€ 275.000 over 2014).

De Hofpoort is belast met twee hypothecaire inschrijvingen. De eerste ten behoeve van ABN AMRO als zekerheid voor een kredietfaciliteit van € 31.765 en een tweede ten behoeve van Stichting Nationaal Restauratiefonds als zekerheid voor een lening voor de Restauratieprojecten Hofwijck, oorspronkelijk groot € 79.412. Eind 2015 was nog verschuldigd € 34.103. Van de kredietfaciliteit is in 2015 tijdelijk gebruik gemaakt.

Reconstructieproject Tuin

Onder deze noemer werden de kosten geactiveerd die te maken hebben met de reconstructie van de tuin van Hofwijck in 2004 en 2005. In 2015 heeft Stichting Vrienden van Huygensmuseum Hofwijck de hiervoor verstrekte lening van € 198.211 kwijtgescholden en heeft voor het daarna nog resterende tekort een bijdrage van € 23.522 verstrekt. Hierdoor bedraagt deze post eind 2015 nihil.

Het Nieuwe Hofwijck

Deze balanspost bestaat uit verschillende onderdelen: de restauratie van het gebouw Hofwijck en de vernieuwing van de grisailles (*Project Hofwijck*), de herinrichting van Hofwijck met de verbouw en aanbouw van het poortgebouw (*Project Het Nieuwe Hofwijck*) en de reconstructie van de IJskelder met de vernieuwing van de aanlegsteiger (*Project IJskelder*).

Het *project Hofwijck* is in 2013 afgerond.

De balanspost per eind 2014 gaat over de herinrichting van Hofwijck en de verbouw en aanbouw van het poortgebouw (*Project Het Nieuwe Hofwijck*) en de reconstructie van de IJskelder met de vernieuwing van de aanlegsteiger (*Project IJskelder*). Hiervoor waren eind 2014 € 357.763 aan kosten gemaakt en werden € 687.333 aan sponsorbijdragen ontvangen. Per saldo dus een negatieve balanspost van - € 329.570.

Beide projecten zijn in 2015 afgewikkeld. De kosten konden gedekt worden uit de toegezegde sponsorbijdragen waardoor de waardering van beide projecten nihil werd.

De sponsorbedragen werden toegezegd door BankGiro Loterij, Provincie Zuid-Holland, VSBfonds, Fonds 1818, Stichting Dioraphte, Gemeente Leidschendam-Voorburg, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Prins Bernhard Cultuurfonds, Fonds 1818 duurzaamheidsfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland, Stichting Zabayas, Siemens Nederland, Coöperatiefonds Rabobank, Fonds voor Cultuurparticipatie en Stichting Mooi Voorburg (*Project Het Nieuwe Hofwijck*) en van Provincie Zuid-Holland, Prins Bernhard Cultuurfonds landgoederen, Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed, Maatschappij nut van 't Algemeen en Stichting Vrienden voor Huygensmuseum Hofwijck (*Project IJskelder*).

Voorraden

Dit betreft de voorraad boeken, etsen en andere Huygensartikelen, alsmede de voorraad kantoorartikelen.

Nog te vorderen bedragen

Voor een bedrag van € 111.500 zijn dit nog te ontvangen bijdragen van fondsen voor *Het Nieuwe Hofwijck*. Daarnaast zijn hier onder meer begrepen te ontvangen bedragen van de Stichting Museumkaart, de Belastingdienst, de Gemeente Leidschendam-Voorburg en Stichting Vrienden van Huygensmuseum Hofwijck.

Vooruitbetaalde bedragen

Dit zijn diverse vooruitbetaalde kosten.

Voorziening meerjarenonderhoud buitenplaats

In 2015 zijn de voorzieningen poortgebouw en meerjarenonderhoud Hofwijck samengevoegd in de voorziening

meerjarenonderhoud buitenplaats. In 2015 is € 7.500 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening aankoopfonds

In het aankoopfonds worden gelden bijeengebracht voor aankoop van museale objecten. In 2015 waren er geen mutaties in het aankoopfonds. Eind 2015 was er € 6.103 in het aankoopfonds aanwezig.

Voorziening boekenfonds

In 2015 waren er geen mutaties in het boekenfonds. Eind 2015 was er € 959 in het boekenfonds aanwezig.

Schulden op lange termijn

De hypothecaire geldlening van het Nationaal Restauratiefonds is in 1995 aangegaan voor de Restauratieprojecten Hofwijck. Het rentepercentage bedraagt 3,3. Deze rente is vast gedurende de gehele 30-jarige looptijd van de lening. Als zekerheid is een recht van hypotheek op de Hofpoort verleend. De gemeente Voorburg heeft voor deze hypothecaire lening gemeentegarantie afgegeven. De lening

was oorspronkelijk groot € 79.412. Eind 2015 was nog verschuldigd € 34.103.

Lening 1 van Stichting Vrienden van Huygensmuseum Hofwijck is aangegaan voor de gedeeltelijke financiering van de kosten van reconstructie van de tuin en de ontwikkeling van de audiotour in 2005. De lening was in 2015 en 2014 renteloos en is in 2015 kwijtgescholden.

Lening 2 Stichting Vrienden van Huygensmuseum Hofwijck is in 2013 aangegaan voor voor-financiering van onderdelen van het project *Het Nieuwe*

Hofwijck. De lening was in 2015 en 2014 renteloos. In 2015 is die lening afgenomen met de verstrekte bijdragen voor de restauratie van de ijskelder en het reconstructieproject tuin uit 2005. Eind 2015 was de lening nihil.

Schulden op korte termijn

De Vereniging beschikt bij ABN AMRO Bank over een rekening-courant krediet van € 31.765. In 2015 is tijdelijk gebruik gemaakt van deze kredietfaciliteit.

Crediteuren

Het hoge bedrag aan crediteuren heeft te maken met nog te betalen facturen voor het project *Het Nieuwe Hofwijck*.

Nog te betalen bedragen

Naast nog af te dragen loonheffing en pensioenpremies over december 2015 gaat het hier over bedragen in verband met het project *Het Nieuwe Hofwijck*.

Vooruitontvangen bedragen

Dit is voornamelijk een van de gemeente ontvangen eenmalige subsidie van € 75.000 die bedoeld is voor specifieke doeleinden voorzover die nog niet daarvoor aangewend is.

Toelichting op de rekening van inkomsten en uitgaven

Subsidie gemeente

De reguliere subsidie van de gemeente Leidschendam-Voorburg over 2015 bedroeg € 50.664 verhoogd met een subsidie van € 3.985 voor het Cultuurmenu. Begin 2016 werd een aanvullende subsidie over 2015 toegezegd van € 30.000. De totaal subsidie over 2015 bedroeg dus € 84.649 (€ 65.942 over 2014).

In het kader van de Voorjaarsnota 2011 heeft de gemeente besloten de subsidie met ingang van 2013 te verminderen met € 32.094. Om Hofwijck hieraan te laten wennen is over 2013 en 2014 een aanbouwsubsidie verstrekt zodat in 2013 € 10.698 minder subsidie ontvangen is, in 2014 € 21.396 en in 2015 € 32.094 minder ontvangen wordt.

Algemene sponsoring

Hieronder worden bedragen van sponsoren en subsidiënten verantwoord die niet voor een specifiek doel zijn verkregen. In 2015 betreft dit een bijdrage van Siemens Nederland.

Verhuur

Dit zijn de opbrengsten uit verhuur voor huwelijksvoltrekkingen, partijen, vergaderingen en cursussen. De verhuuropbrengsten zijn fors gestegen ten opzichte van 2014.

Entreegelden

De entreegelden zijn iets gedaald ten opzichte van 2014.

Contributies en donaties

Dit zijn de jaarlijkse bijdragen van leden en donateurs. Deze zijn in 2015 gestegen.

Interest

Het betreft hier het saldo van de ontvangen rente op de banktegoeden en de betaalde bereidstellingsprovisie voor de kredietfaciliteit en andere bankkosten.

Overige inkomsten

Hieronder zijn onder meer de resultaten op verkopen van artikelen uit de museumwinkel verantwoord.

Onderhoud/restauratie Hofwijck

Naast het uitgevoerde onderhoud aan het gebouw en de tuin, maakt de betaalde interest voor de hypothecaire geldlening bij het Nationaal Restauratiefonds en de dotatie aan de onderhoudsvoorziening hier deel van uit.

De kosten waren aanmerkelijk lager dan in 2014 omdat in 2014 ook eenmalige kosten gemaakt zijn zoals voor

het rooien en snoeien van bomen en door een eenmalige bezuiniging in 2015 op het tuinonderhoud om de vervanging van een oude loden waterleiding mogelijk te maken die door de ijskelder liep en de ontvangst in 2015 van een BRIM subsidie.

Overige kosten Hofwijck

Hierin zijn onder andere begrepen de kosten voor energie, water, beveiliging, klimaat, opstalverzekering en onroerende zaak belasting

Personeelskosten

De personeelskosten bedroegen ruim € 126.000. In het kader van de afronding van het project *Het Nieuwe Hofwijck* kon een bate van ca € 16.000 gerealiseerd worden die in mindering op de personeelskosten is gebracht. Per saldo bedroegen die personeelskosten in 2015 ca € 110.000.

Vaste en wisselende presentaties

Hieronder zijn onder meer de kosten van tentoonstellingen, audioguides, educatie, andere culturele evenementen en de verzekeringspremies voor inboedel en collectie begrepen.

Concerten en lezingen

De concerten en lezingen tezamen zijn nagenoeg kostendekkend.

Publiciteit

Dit bestaat uit kosten voor promotie van Hofwijck.

Algemeen Beheer

Hierin zijn onder meer begrepen de kantoor-, administratie-, advies- en bestuurskosten, de abonnementen, contributies en huishoudelijke uitgaven.

Accountantsverklaring

U adviseurs en accountants uit Leidschendam heeft op verzoek van de Vereniging de Rekening van inkomsten en uitgaven over 2015 beoordeeld.

In de beoordelingsverklaring van 2 juni 2016 concludeert U adviseurs en accountants dat op grond van hun beoordeling hen niets is gebleken op basis

waarvan zij zouden moeten concluderen dat de rekening van inkomsten en uitgaven geen getrouw beeld geeft over de juistheid en de samenstelling van het saldo van inkomsten en uitgaven alsmede dat hen niets is gebleken dat inkomsten en uitgaven niet rechtmatig en doelmatig zijn, daarbij de activiteiten van de vereniging in ogenschouw nemend.

HUYGENS' HOFWIJCK

Adres

Westeinde 2a
2275 AD Voorburg
Telefoon (070) 387 23 11
www.hofwijck.nl
info@hofwijck.nl

Lidmaatschap van Vereniging Hofwijck

De contributie bedraagt € 25 per jaar.
Aanmelden als lid kan via www.hofwijck.nl.

Openingstijden

Van 1 januari tot en met 31 maart op zaterdag en zondag van 12:00 tot 17:00 uur en van 1 april tot en met 31 december op dinsdag, woensdag, donderdag, zaterdag en zondag van 12:00 tot 17:00 uur.

Alle feestdagen, behalve Tweede Kerstdag en Tweede Pinksterdag gesloten.

Audiotour

Bezoekers kunnen op Hofwijck gebruik maken van een gratis audiotour. Het boeiende verhaal van Hofwijck, Constantijn en Christiaan Huygens komt zo echt tot leven. De audiotour is in het Nederlands en het Engels beschikbaar en is in de toegangsprijs begrepen. Kinderen van 8 t/m 11 jaar kunnen met Hofwijck kennismaken door een speciaal voor hen bestemde audiotour.

Entreprijzen inclusief audiotour

Volwassenen:	€ 6,00	Museumkaart:	gratis
Jongeren 6 t/m 18 jaar:	€ 3,00	Leden en donateurs:	gratis
CJP/Cultuurkaart:	€ 3,00		

Bereikbaarheid

met de auto:

Vanaf het Prins Clausplein (vanuit de richting Amsterdam A4, Utrecht A12, Rotterdam A13) richting Den Haag aanhouden. Op de A12 (Utrechtse Baan) afrit 4 Voorburg nemen. Na de afrit driemaal rechts, onder de snelweg door en de eerste afslag links. Doorrijden tot de ingang van Hofwijck aan de overzijde van het Stationsplein. Parkeren onder het viaduct.

met de trein:

Station Voorburg, aan de spoorlijn Den Haag-Utrecht, is gebouwd op de voormalige overtuin van Hofwijck. De ingang van Hofwijck ligt dan ook schuin tegenover het station aan het Stationsplein.

met de bus:

HTM-bus 23 en 26 en Connexxionlijn 39 en 45 stoppen bij Station Voorburg.

